קטז: הגוזל ומאכיל פרק עשירי בבא קמא

להביא כרוב ודורמסקנין לחולה. שכרוהו נשכיל המולה יומר ממה שהיה ראוי לשוכרו דהכי משמע לשון נותן לו שכרו משלם וכ"ל דמיירי כגון דליכא למימר משטה אי כך שהוא מפסיד במקום אחר כיוצא בזה: **ורשאים** החמרים להתנות ביניהם. פירוש רשאים להסיע ממון אם כבר עשו תנאי קודם כמו ורשאין בני העיר להסיע על קלמן דנ"ב (דף מ:):

יחסנינה סקאה. פי' נקוי' ארבה כמו [ומעלה את] הסקאין דבמעגית (דף ו.) שהוא מין ארבה ואין נראה לר"ת דלשון ירושה ואחסנתא משמע דאבני אדם איירי ונטלוה מסיקין נמי איירי בבני אדם ונראה שהאויב קרי סקאה שעולין ומכסין את האדם כדכתיב (שמות י) והנה כסה את עין הארץ ועל שם כך נקרא נגלל שמכסה כל הארץ כגלל כמו הוי ארץ נגלל כנפים (ישעיה יח) ר"ת ונראה דיורשה שיכא שפיר בעופות ומיות כמו וירשוה קאת וקפוד (שם לד):

הא מרישא שמעי' מינה. תימה דבכמה מקומות איכא הכי שכופל דבריו וי"ל דדייק מדה"ל למימר ואם לאו חייב מדקתני ואם מחמת הגזלן חייב להעמיד לו שדה אחר משמע דמילתא באפי' נפשה היא: **לא** צריכא דאחוי אחוי. פי' בקונט' שמע מינה המלך שהיו רוצין לגזול (ג) לו קרקע והראה להם זה קרקע פלוני אמת הוא כמו שפי' דאפילו בענין זה מחייבים ליה אע"ג שאינו ברור שיטעוה שלא אמרו מחילה הראה לנו וגזול אלא מעצמו הראה להם דהא ה"נ אמר לקמן (קח.) ואם הראה מעצמו כמו שנשא ונתן דמי וי"ם דגרס הכא כגון שאנסוהו עכו"ם ואחוי מרעא ואחוי נמי הא בהדייהו ואין להקשות (ג) לפ"ז מדאמר לקמן נאנס פטור דהתם אנסוהו להראות קרקעותיו של פלוני אבל הכא דאנסוהו להראות שלו חייב שלא היה לו להראות אותה שגזל שאין שלו: **לא** צריכא דאחוי אחוי. ומייב משום דינא דגרמי כדמשמע לקמן נשמעתין דקאמר זיל לגביה ר' שמעון בן אליקים ור' אלעזר בן פדת דדאין דינא דגרמי ומייבוהו ממתניתין ואם ממנת הגזלן חייב להעמיד לו שדה אחר ותימה לרשב"א דלעיל בהגזל קמא (דף ק. ושם) לא משכחת דר"מ דאין דינא דגרמי אלא בריתא דמחיצת הכרם שנפרצה דלא שמעינן דאתא כר"מ אלא מכח ההיא משנה דהמפקר ואמאי לא מייתי התם ממתני' דהכא דמחייבינן בדינא דגרמי ואומר ר"י דלא ניחא ליה לאתויי ממתניתין דהכא דלא קתני בה בהדיא דאחוי אלא מיתורא דמתני' מוקי לה הכי: לאו

* להביא כרוב ודורמסקנין לחולה והלך ומצאו שמת או שהבריא נותן לו שכרו משלם א"ל מי דמי התם עביד שליח שליחותיה הכא לא עביד שליח שליחותיה: ת"ר [6]אשיירא שהיתה מהלכת במדבר ועמד עליה גיים לטורפה מחשבין לפי ממון ואין מחשבין לפי נפשות [2]ואם שכרו תייר ההולך לפניהם מחשבין אף לפי נפשות ולא ישנו ממנהג החמרין [3]רשאין החמרין להתנות שכל מי שיאבד לו חמורו יעמיד לו חמור אחר [4]בכוסיא אין מעמידין לו אלא בכוסיא מעמידין לו ואם אמר תנו לי [5]ואני אשמור אין שומעין לו פשיטא לא צריכא [6]דאית ליה חמרא אחרינא מהו דתימא הא קא מינטר ליה קמ"ל שאני נטירותא דחד מנטירותא דבי תרי: ת"ר [7]ספינה שהיתה מהלכת בים עמד עליה נחשול לטובעה והקילו ממשאה מחשבין לפי משאוי ואין מחשבין לפי ממון ולא ישנו ממנהג הספנים [8]ורשאין הספנים להתנות שכל מי שאבדה לו ספינה יעמיד לו ספינה אחרת [9]אבדה לו בכוסיא אין מעמידין שלא בכוסיא מעמידין לו ואי פירש למקום שאין הספינות הולכין אין מעמידין פשיטא [10]לא צריכא דבנינסן מרחקי חד אשלא ובתשרי מרחקי תרי אשלי וקא אזיל ביומי ניסן למקום תשרי מהו דתימא דרושיה נקיט ואזיל קמ"ל ת"ר [11]שיירא שהיתה מהלכת במדבר ועמד גיים וטרפה ועמד אחד מהן והציל הציל לאמצע ואם אמר אני אציל לעצמי הציל לעצמו היכי דמי אי דיכול להציל אפילו סיפא נמי לאמצע ואי דלא יכול להציל אפילו רישא נמי לעצמו אמר רמי בר חמא הכא [12]בשותפין עסקינן וכגון זה שותף חולק שלא לדעת חבירו אמר פליג לא אמר לא פליג רבא אמר הכא [13]בפועלין עסקינן וכרב [14]דאמר רב [15]פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום וכמה דלא הדר ביה כברשותיה דבעל הבית דמי וכי הדר ביה [16]טעמא אחרינא הוא דכתיב [17]כי לי בני ישראל עבדים [18]ולא עבדים לעבדים רב אשי אמר [19]כשיכול להציל ע"י הדחק גלי דעתיה לעצמו לא גלי דעתיה לאמצע: **מתני'** [20]הגוזל שדה מחבירו ונטלוה מסיקין אם מכת מדינה היא אומר לו הרי שלך לפניך [21]אם מחמת הגזלן חייב להעמיד לו שדה אחר: **גמ'** אמר רב נחמן בר יצחק מאן דתני מסיקין לא משתבש ומאן דתני מציקין לא משתבש מאן דתני מציקין לא משתבש דכתיב [2]במצור ובמצוק ומאן דתני מסיקין לא משתבש דכתיב [3]יירש הצלצל ומתרגמינן יחסנינה סקאה: אם מחמת הגזלן חייב: היכי דמי אילימא דאנסוה לארעא דידיה ולא אנסוה כולי ארעתא הא מרישא שמעת מינה אם מכת מדינה היא כו' אי לא לא לא צריכא דאחוי אחוויי לישנא אחרינא הב"ע [4]כגון דאנסוה עכו"ם ואמרי ליה אחוויי ארעתיה ואחוי ההוא בהדייהו ההוא גברא דאחוי אכריא דחטי דבי ריש גלותא אתא לקמיה דרב נחמן חייביה רב נחמן לשלומי יתיב רב יוסף אחוריה דרב הונא בר חייא ויתיב רב הונא בר חייא קמיה דרב נחמן א"ל רב הונא בר חייא לרב נחמן דינא או קנסא א"ל מתניתין היא דתנן אם מחמת הגזלן חייב להעמיד לו שדה [5] ואוקימנא דאחוי אחוויי בתר דנפק א"ל רב יוסף לרב הונא בר חייא מאי נפקא לך מיניה אי

* **דורמסקנין.** פרושי"ם נשון מורי. נשון אחר תדרופיי"ם ועשב הוא הנאכל בשלקות קדירה: **לעורפה.** לבחזה ונתפשרו עמהן בממון: **פייר.** מראה להם הדרך: **אף לפי נפשות.** שטעות הדרך במדבר סכנת נפשות היא: **ולא ישנו ממנהג החמרים.** שאם נהגו לתייר לפי ממון אז לפי נפשות עושין: **ככוסיא.** בכפשיה: **אין שומעין לו.** שמא לא יקח החמור והם לא המנו אלא כדי שיקח החמור ויהיה מוסר נפשו לשמור עמהן בגלות מן החיות וליסטים: **קא מנער ליה.** ואפילו אם יאמר האחד אני יכול לשמור יפה אבל שנים איני יכול לשמור: **קמ"ל.** דאמרי ליה לא כ"ש דהשתא מסרת נפשך טפי: **מחמת לפי מצוי.** אם הגזלן זה מאה ליטרין והב ישליך זה מאה ליטרין בראל: **כגון.** שגדל הנהר מהפשרת שלגים ומן הגשמים מרחקים חד אשלא מלא מכל משפת הנהר לאוך המים ובתשרי שהמים חסרים והספינה נושאת אלא שפת הנהר רגילים להתרחק לאוך עומק המים מרי אשלי: **ואזל היאך כגון למקום אפרי.** בחמלא המים ומתוך שהנהר גדול וחזק נטבעה: **הגיל לאמצע.** כל אחד מכיר את שלו ונוטל: **אי איכולים.** בעלים להגיל לא איאוש ואפי' אחר לעצמו גזלן הוא: **הכא בשותף.** וכן יכולים להגיל וכן אין יכולין להגיל: **וכגון זה.** במקום איכוד ממון: **שותף חולק.** ואפי' לא ילדה מבירו: **אמר פליג.** ומעכב חלקו את מה שהגיל: **לא אמר לא פליג.** ושפיר עבד דמסר נפשי' אעיסקא דתרוייהו הואיל והוא שותף עמו אורחיה למטרח אחולה עיסקא: **כפועל.** שהיה שכיר לבעלי ספינה וכשאין יכולין להגיל: **הדר ביה.** וחי מהפקירא: **רב אשי אומר.** לעולם בחיים דעלמא וכגון דיכולין להגיל ע"י הדחק: **אמר לעלמי.** ושמעו בעלים ושתקו ולא מסרו עצמן אחת דעתייהו וגלו דאיאוש ולא בעו ממסר נפשייהו ומיהו היכא דיכולין להגיל להדיא אפילו שמעו ושתקו לא קני דמסתמא לא איאוש: **מתני'** ונטלוה מסיקין. אנשים גזלוה מן הגזלן: **מכת מדינה היא.** דאנסוה אחרעתא דאחריני ולהאיך: **ואם מחמת הגזלן.** מפרש בגמרא: **גמ' אגלל.** ארבה גזלן הוא שאוכל תבואות כל אדם: **דאחוי אחוי.** שלא גזלה הוא עצמו אלא שמע מניח המלך שמבקשין לגזול שדות והראה להם טלו קרקע זו של פלוני: אי

מסורת הש"ס

ע) [תוספתא דכ"מ פ"ז], ב) [תוספתא דב"מ פ' יא], ג) בי' מ"ש מנו לי ואמי ליקח, ד) [תוספתא שם פ"ז], ה) [תוספתא שם פי"א], ו) [תוספתא דב"מ פ"מ], ז) כ"מ י. עז., ח) [כ"מ י. פ"ש קידושין כג: ושם אימא עבדי הם ולא עבדים סי'], ט) [נקמן קח:], י) ל"ל הנה כסה וכו' (כמדבר כ"ג) רש"ס,

תורה אור השלם

1. כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים אני יי אלהיכם:
2. ואכלת פרי בטנך בשר בניך ובנותיך אשר נתן לך יי אלהיך במצור ובמצוק אשר יציק לך אויבך: דברים כח נג
3. כל עצך ופרי אדמתך יירש הצלצל: דברים כח מב

הגהות הב"ח

(א) גמ' שהה אחר ותוקימנא: (ב) תוס' ד"ה לא גרסא וכו' לגזול קרקע כל"ל ותימה לו נמחק: (ג) בא"ד ואין להקשות לפי גירסא זו:

גליון הש"ס

גמ' להביא כרוב וכו'. עיין יומא דף קו ע"ב תוד"ה מין לו: רש"י ד"ה דורמסקנין. עיין נגרסות לט ע"ב גרס"י ד"ה דורמסקין:

לעזי רש"י

פרושי"ם [פרוני"ש]. שורפים. אדרופיי"ש [אדרילצי"ש]. מלוח (שיח-בר).

מוסף רש"י

ודורמסקנין. שלקות ממשב שקורין אקרלש"ט בלע"ז, כך לשון כפירוש ב"ק של רבינו יצחק ב"ר יהודה (ברכות לט. ע"ש).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com